

19. ชื่อเรื่อง จิตรกรรมฝาผนังวัดไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : การศึกษาในด้าน

อิทธิพลร่วม

ผู้แต่ง อรายัน เลาสัตย์

สถานที่พิมพ์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี คณะศึกษาศาสตร์

ปี พ.ศ. 2530

ชนิดเอกสาร งานวิจัย

การวิจัยจิตรกรรมฝาผนังวัดไทยในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลร่วมของศิลปะอื่นๆ จากแหล่งภายนอกที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังของวัดไทยในสามจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
2. เพื่อศึกษา MOTIF ของศิลปวัฒนธรรมมุสลิมที่มีอิทธิพลต่อการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังของช่างพื้นถิ่นในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
3. เพื่อนำไปใช้ประกอบในการเรียนการสอนวิชาศิลปาชีพ 1-2 และวิชาศิลปะไทย 1-2-3 ของโปรแกรมวิชาเอกศิลปศึกษาของภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาในขั้นสูงต่อไป
5. เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย จากการรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีถ่ายภาพจิตรกรรมฝาผนัง จำนวน 3 วัด ได้พบว่ามีเพียงสองจังหวัดที่นิยมเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัด ได้แก่ จังหวัดปัตตานีกับนราธิวาสเท่านั้น ในการวิเคราะห์ได้อาศัยข้อมูลจากประวัติวัดต่างๆ กับภาวะแวดล้อมในสมัยของการปลูกสร้างวัดนั้นๆ ควบคู่กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้เขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังในครั้งนั้นด้วย ดังนั้น เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ด้านอิทธิพลร่วมในภาพจิตรกรรมฝาผนัง จึงได้แบ่งกลุ่มจิตรกรรมฝาผนังออกเป็นสามกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์ คือ

1. การออกแบบในการจัดองค์ประกอบภาพ
2. องค์ประกอบภาพ
3. การใช้สีลงบนภาพ

กลุ่มที่ 1 -วัดป่าศรี ตำบลป่าศรี อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี -วัดควนโน ตำบลควน อำเภอยะนาระ จังหวัดปัตตานี -วัดหงสาราม ตำบลท่าข้าม อำเภอยะนาระ จังหวัดปัตตานี

กลุ่มที่ 2 -วัดมิ่งหาราม ตำบลคอกกระปือ อำเภอยะนาระ จังหวัดปัตตานี -วัดชลธาราสึงเห ตำบลเจ๊ะเห อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส -วัดโคกเคียน อำเภอมือ จังหวัดนราธิวาส

กลุ่มที่ 3 -วัดบ้านกลางเทพนิมิต ตำบลบ้านกลาง อำเภอยะนาระ จังหวัดปัตตานี -วัดควนโน ตำบลควน อำเภอยะนาระ จังหวัดปัตตานี -วัดโคกมะเฟือง ตำบลศาลาใหม่ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส โดยสรุปแล้ว พบว่ามีลักษณะสำคัญหรือ MOTIF ของศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่น หรือศิลปมุสลิมผสมเข้าเป็นอิทธิพลร่วมในภาพจิตรกรรมฝาผนัง ได้แก่

กลุ่มที่ 1 -รูปช้างฉลุและรูปพระบิดาของพระยาวัศตีมารเป็นลักษณะของรูปหนังตลกภาคใต้ -รูปอมมนุษย์เป็นลักษณะของรูปเทพเจ้ากาลอ หนังตลกชาวหรือวายังเซียม -รูปบ้านทรงแมและห้เป็นลักษณะทรงบ้านของชาวไทยมุสลิมพื้นถิ่นตำบลบราโอ -รูปลวดลายยาลอมิลาละห์เป็นลักษณะของลวดลายตกแต่งหน้าจั่วหรือบนขอบหน้าต่างบ้านชาวไทยมุสลิมพื้นถิ่นในจังหวัดปัตตานี หรือในเขตอำเภอยะนาระ จังหวัดนราธิวาส

กลุ่มที่ 2 -รูปลวดลายตกแต่งเสาในโบสถ์และบนผนังคอสอง เป็นลักษณะลวดลายมุสลิมประเภท Floral Patterns -การชนโค-การชนแกะ เป็นกีฬาของชาวพื้นถิ่นภาคใต้ ทั้งไทยพุทธ-มุสลิม -รูป

พระธิดาของพระเจ้ากรุงสุลต่านและพระพี่เลี้ยง เป็นลักษณะของรูปหนังตะลุงภาคใต้ - รูปเครื่องดนตรีประเภทดีดหรือสี เป็นลักษณะของซึ่งประกอบเพลงซอในพื้นที่ล้านนาไทยภาคเหนือ - รูปการแต่งกายของภาพกาก เป็นลักษณะผ้าปาเต๊ะ หัตถกรรมพื้นถิ่น จังหวัดนราธิวาส - คำอุทาน "โอโหเลย" มาจากคำว่าอัลเลาะห์ พระเจ้าแห่งศาสนาอิสลาม - รูปกรีซ เป็นลักษณะของอาวุธสำหรับป้องกันตัวอย่างหนึ่งของชาวไทยมุสลิมภาคใต้ในอดีต กลุ่มที่ 3 - รูปอุมัยยะห์เป็นลักษณะคนป่าเผ่าชาไกในภาคใต้ - รูปบ้านทรงบานอ เป็นลักษณะของทรงบ้านชาวไทยมุสลิมพื้นถิ่นในตำบลจะบังติกอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี - รูปพลูดลายยาลอมิลาละห์ เป็นลักษณะตกแต่งหน้าจั่วหรือบนขอบหน้าต่างบ้านชาวไทยมุสลิมพื้นถิ่นในจังหวัดปัตตานี หรือในเขตอำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส - รูปชาวไทยมุสลิมทำพิธีละหมาด - หัตถกรรมหมักน้ำตาลของชาวพื้นถิ่นเขตชนบทภาคใต้ ทำจากกาบหมากหรือกาบไม้หลาวชะโอน - โต๊ะปิติน ภาษาชาวไทยมุสลิมพื้นถิ่น แปลว่าหมอต้าแย นอกจากนี้ ยังได้พบว่าภาพจิตรกรรมฝาผนังทั้ง 3 กลุ่ม ผู้เขียนเป็นช่างพื้นถิ่นกลุ่มเดียวกันเกือบทั้งหมด แต่ผลงานมักแตกต่างกันไป โดยมีการพัฒนาด้านเทคนิคตามระยะเวลาที่ได้มีการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังขึ้นในวัดนั้นๆ ด้วย